

PLANINSKI VESTNIK

GLASILO „SLOVENSKEGA
PLANINSKEGA DRUŠTVA“

XXVI. LETNIK ————— 1926 ————— ŠTEV. 11

IZ KOROŠKE PREKO ŠTAJERSKE NA KRAJNSKO

Darinka.

Bilo je v času, ko je drevje že davno izgubilo svoj cvetoči kras, ko so češnje, olajšane svojega bogastva sočnih, rdečih sadov, kipele prazno proti nebu, ko so maline vabile. — Bilo je tedaj, ko so po deževnih dneh nastopili prvi jasni dnevi, polni solnca in toplote, ko je zavladal na nočnem nebu mesec, približujoč se svoji polni zrelosti. Tedaj je bilo, ko so metuljčki v družbicah sedali na cvetke in frfotali po cveticah, ko je čmrlj brenčaje ljubkoval cvetove.

Krasno jutro naju je pozdravilo v Mežici pri Prevaljah, ko sva stopili ob 5. uri zjutraj z Anico na prosto. Bilo je jutro, kakršnih smo tako malo doživeli v letošnjem (1926) deževnem poletju. V globokem miru je še snivala vas, solnce se je še mudilo za gorami, le zarja je že pripravljala svetlo pot. Ptički so se pravkar budili iz svojega sna in sem pa tja je zašustela razbremenjena vejica.

Ob bistrem potočku, ki je tekel ob cesti, sva se osvežili z mrzlo vodo in preko brvi dospeli na pešpot v gozdu. Strmo sva se dvignili in iz prvega gozda prišli preko rosnih travnikov v drugega. Solnce je že vstajalo za gorami, njegovi prvi žarki so osvetlili vrhove ponosnih smrek, da so neslišno vztrepetale. V svoji ljubavi je pošiljalo solnce svoje poslance globlje v gozd, vztrepetalo je ozračje v nebroj ozkih pramenih in na tleh so ležali veliki solnčni cekini.

Kmalu sva dospeli do dveh kmetij, kjer sva izvedeli, da sva na pravi poti na Peco; hodili sva namreč brez markacije. V gozdu nad kmetijo sva opazili vozno pot, ki vodi na Rišperk, t. j. lovska postojanka, mimo katere sva tudi medve nameravali. Poti ni bilo sedaj več mogoče izgrešiti, akoravno ni markirana. Pol ure pred Rišperkom sva dospeli do finančne straže, znak, da sva se nahajali v bližini avstrijske meje. Rišperk je obsežno posestvo z lepo zidanimi, velikimi poslopji in je last grofa Thurna, ki mu služi kot lovska postojanka. Leži na jugoslovenski-avstrijski meji tako nesrečno, da imajo konji v hlevu glavo na jugoslovanski zemlji, medtem ko se nahajajo njih repi že na avstrijskem ozemlju, ali narobe.

Od Rišperka dalje preneha lepa vozna pot in po stezici sva se kmalu znašli med goščavo malin, ki pa so bile še vse zelene — nezrele. Iz malin sva došli na prostrane livade, polne zrele trave in duhtečega cvetja, po katerem so se lovili pisani metuljčki. Solnce je sijalo tako mameče in prijetno, da je izvabilo še napol zaspane jagode iz svojega sna, ki so se mu smehljale, zardele do ušesc, nasproti. In koliko je bilo tega slastnega sadu! Pa je prišel človek, zahotelo se mu je po njih mameči rdečici, utrgal jih je in zamrl je žareči smeh med že orumenelim listjem.

Izgubila se je stezica v gozdu in vzpetina je napravila oster ovinek na levo. Mahoma se je pojavila pred nama popolnoma druga, krasna slika, ki je še nisem videla v gorah. Odprl se je pogled na dolgo globelico pod nama, poraslo z visokimi, zdravimi, sočno zelenimi macesni. Iz globeli je sililo zelenje, s katerim so bila tla na gosto zarasla črez vse pobočje do strmega roba, visoko nad nama, kjer so se pričele skale. V vsem tem zelenju je vladala rdeča barva bujnih cvetov rododendrona. Ni možno popisati te krasne preproge, vse cvetoče, zeleneče, ki se je razprostirala v tako obsežnost, da se ji ni videlo do konca. Vsa tla so bila cvetoča in hodili sva med rožami... Na nasprotni strani globeli pa so na tihe macesne strmele strme, razrite skale, od katerih so se luščili strmi prodovi v cvetočo globel. Bili sta dve popolnoma nasprotujoči si sliki, nudeči se z enega samega mesta. Obšli sva globel po divni naravni preprogi, da sva po vzpenjajoči se stezici došli na ono stran, kjer so kipele skale; po par ovinkih sva se nahajali nad njih robom, medtem ko je pred nama ležala razsežna planota, lahko se dvigajoča proti levi. Obstali sva na grebenu razprostrte Pece, kjer je prenehala sočna odeja in je le gosto ruševje pokrivalo obsežna tla.

Po grebenu sva kmalu došli k studenčku Knjeps z dobro, mrzlo vodo. Odložili sva nahrbtnike in napravili ogenj, po zgledu že pogaslih ognjev, katerih sledove sva opazili vsepovsod okrog studenčka, doprinesli vode in Anica je bila izborna kuharica. Solnce je pa sijalo tako ljubo in prijazno ter naju izvabilo, da sva se mu zaupali v solnčenje. Nogavice sva si zavihali do čevljev in bilo nama je prijetno v tej svobodi, tako visoko nad vrvenjem in mnenjem ljudi iz doline.

Po kosilu sva odšli na glavni vrh Pece — na Kordeževo Glavo. Peca je namreč razsežno pogorje v nerazčlenjeni, vijugasti verigi, ki tvori na svojem grebenu mejo med Avstrijo in Jugoslavijo — torej med avstrijskim, slovenskim in jugoslovenskim Korotanom. Krasen razgled se nudi na lepo, slikovito Koroško onkraj meje. Kakor iz samih krpic sestavljena se zazdi vsa ta prostrana dežela pod teboj.

In med temi krpicami obdelanih polj, travnikov in gozdov so dolge modre lise — slikovitih koroških jezer.

Peca ima dva glavna vrha, to je Kordeževa Glava, 2114 m, in nekoliko nižja Lužka Kopa. Od Kordeževe Glave do Lužke Kope se rabi po grebenu kaki 2 uri. Med obema, a bližje glavnemu vrhu pa leži dobro zavarovan studenček Knjeps, edini na Peci, z izborno vodo; tu se ustavljajo turisti. Kordeževa Glava je zanimiva po svojih razritih in strmih skalah, ki se radi svoje višine lahko računajo k stenam; strmo padajo proti smeri Sv. Jakoba — torej na slovensko Koroško. Skale so nagromadene ena poleg druge, a posebno znamenitost tvori strma stena, ki je globoko preklana. Nudi se ti slikovit pogled na prostrano, s travo poraslo planjavo, po kateri se pasejo ovce, na grozeče stene in na krasno dolino, a tam dalje na kipeče ponosne vrhove Olševe, Radohe in — na obzorju — na vrhove Kamniških planin. Na avstrijski strani se košati Obir.

Vrhove, ki so bili še pred kratkim jasni, so pričeli ovijati oblaki; ker je bila ura že precej preko poldne, sva se odločili, da se spustiva v dolino in se oglasiva pri Sv. Jakobu, ki je znan po prijaznosti tamošnjega g. župnika do planincev. Na vrhu sva srečali malega dečka in ta nama je delal družbo v dolino. Hodili sva sedaj po nasprotni strani Pece, ki je istotako porasla s travo in z ruševjem; le one krasote, ki sva jo uživali zjutraj, ni bilo. Tu ni bilo cvetoče preproge, ni bilo zelene globeli z macesni, ni bilo onih strmih skalnatih sten, zajedajočih se v kipečo rast zelenja; kajti Peca je na strani jugoslovenskega ozemlja porasla do vrha, medtem ko je proti avstrijski meji ves rob grebena opremljen z visokimi, v dolino strmečimi stencami.

Po prostranih pašnikih in po dolgi grapi pod Lužko Kopo sva dospeli s svojim malim družabnikom - pastirčkom v dolino in nadaljevali pot skozi krasen gozd, ki se je nižal ob ljubko skakljajočem potočku. Ponosne smreke so se družile v vrhovih nad nama in bistra voda jim je laskaje se čeblljala o vsemogočem. Poslovil se je od naju pastirček, ko nama je še preje pokazal na hribčku cerkvico — Sv. Jakob.

Došli sva v Koprivno, zelo razsežno vas, katere posamezne hišice leže daleč naokoli po brdih. Vas sama je pa drugače mala in hišice so večinoma krite s slamo. Iz Koprivne sva morali zopet navkreber precej v višino 1075 m k Sv. Jakobu.

Bili sva gostoljubno sprejeti pri prijaznem župniku g. Hojniku, ki je po svojem zanimanju za prometne ustanove in ceste znan daleč izven mej svoje župnije. Pripovedoval je o svojem načrtu za napravo planinske kočje v dolinici med Olševo in Radoho, ki sta sedaj prikraj-

šani na planinskem obisku vsled nepripravnega zavetišča planincem. Izborna je ta misel in lahko bi se izpeljala; samo podpreti bi bilo treba požrtvovalnega moža, ker sam ne bo zmožel vseh stroškov. Anica mu je obljubila, da bo zainteresirala za stvar planinsko podružnico v Šoštanju, ki bi ji bila zgradba omenjene kočice zelo priročna.

Odločil nama je nato tujsko sobico z dvema posteljema in se poslovil. Midve sva pa odšli pred hišo in strmeli v mogočne stene Radohe pred nama, ki jih je pravkar slikalo solnce rdeče v svojem posebnem lesketajočem se siju. Za nama pa se je širil dolg greben Pece in njen najvišji vrh je bil ves v blesku.

Mrak je padel v dolino. Sv. Jakob je gledal s svoje višine na gričke in brda pod seboj in okrog sebe, na skromne hišice in obdelana posestva, ki so visela na pobočjih; gledal je na košate gozdčice in na vso dolino tja daleč ob Smrekovcu in Radohi. Zvonček ljubke cerkvice je oznanil »Zdravo Marijo« in njegov glas je odjeknil v sivih stenah Radohe, da je ojačeno zaplaval preko gričev in brd v dolino.

Naslednje jutro je bilo krasno, čisto in jasno, solnce zopet enako ljubo in lepo. Vse je tako mameče vabilo, vse je klicalo k čaščenju te brezmejne lepote. Od Sv. Jakoba se vleče greben prav tja do pobočja Olševe, kjer se dvigne na neko sedlo. Pot je široka in dobro oskrbovana. Črez prvo sedlo sva dospeli preko male dolinice na drugo sedlo in črez to do lesene ograje, ki brani živini prehod. Ograja pelje nato ves čas ob robu navzgor. Od tu sva imeli najlepši pogled na Kamniške planine. Njih vrhovi so bili modrikastosivi s svetlo ožarjenimi konicami, njih stene in njih divje razpoke, žlebovi in previsi so bili le ena sama celota, gladka, osenčena.

Olševa je enako travnato porasla kakor Peca in le najvišji greben je nekoliko skalnat; skalnato pa je tudi pobočje, ki se širi tja na Avstrijsko proti Sv. Lenartu in Železni Kapli. Istotako pada pobočje proti naši strani k Sv. Duhu v precejšnjih strmih stenah. Tudi Olševa je razprostrta v dolg greben, ki sestoji iz Male, Velike in Srednje Olševe; bogata je na jagodah in zelo solnčna. Greben ni preveč vijugast, le k glavnemu vrhu — Veliki Olševi 1929 m — zahteva večjo vzpetino. Sporedno z njo, le preko ozke dolinice, ki veže pravo Savinjsko z gornjo Savinjsko dolino, teče v isti smeri vabljiva Radoha, 2062 m, s svojimi lepimi stenami.

Razgled z vrha Olševe je zelo lep. Še vedno se ti sveti nasproti koroška ravnina s svojo slikovitostjo. Obir je prav blizu in Savinjske planine so razvrščene lepo v redu ter nudijo najlepši pogled. Lep je Storžič od te strani, tudi Karavanke se bočijo v oddaljenosti. Triglava pa nisva mogli opaziti vsled lahne meglice, ki je visela na horizontu.

Pod seboj, globoko v dolini, sva opazili cerkvico — Sv. Duh, 1250 m, kamor nama je bilo treba priti. Markacije nobene, stezice nobene. Torej čez drn in strn. Dobro! Samo, da ne zaidemo v stene — potem bi bilo nerodno. Zbrali sva si jarek, ki je strmo drvel med skalami in stenami, med polomljenim drevjem in prodom. Hitro sva se nižali. Pod Olševo pa je ležal obsežen gozd. Natančno sva si napravili načrt, kako bova morali skozi gozd do Sv. Duha, kajti tudi v gozdu nisva opazili poti ali steze. Gozd je bil močvirnat in le polagoma sva prišli na cesto k Sv. Duhu, kjer so bile črešnje še zelene in je le tu pa tam kaka malo pordečila. Kdaj so pri nas že minule!

Od te prve planinske vasice sva se spustili v dolino proti Solčavi. Pot je markirana in zelo strma. Na cesto proti Logarski dolini sva stopili pri mlinu pol ure od Solčave. Do Piskernika sva torej potrebovali še dobro uro in izračunali sva, da bova ob 7. uri že v nocojšnjem zavetišču.

Ta cesta je krasna. Med skalami v ozki soteski se družijo z bistro Savinjo, ki veselo in živahno, polna mladega, razposajenega življenja, hiti med svet iz skalnatega objema v razkošnost rodovitne ravnine in prostranih poljan. Svež, zdrav gozd oklepa ves čas pot v svoje zatišje, svoj mir in jo slika s svojo lepoto in božanstvenostjo. Soteska se razširi pri mostu, preko katerega se začne Logarska dolina.

Sredi travnikov in polj leži obdelano posestvo Logarjevo, po katerem je dobila vsa znamenita dolina svoje ime. Logarjevo posestvo zaključuje gozd, lep, mlad, oživljajoč. Pri Piskerniku se pa zopet odprejo travniki in polja. Ob 7. uri zvečer sva opazili ponosno Tillerjevo kočo, slonečo ob ograji pri gozdu; takoj poleg nje se je belilo Piskernikovo zavetišče. Temu nasproti je bučal preko skal krasen slap (»Palnik«), ki se je v širokih pramenih razlival preko stene. Z avtomobili prihajajo po cesti do prvega planinskega zavetišča v Savinjskih planinah. Krasna in vabljava je njegova lega, a še lepša je slika, ki se nudi proti planinam. Kakor varen zid obrobajo dolinico ponosni vrhovi in jo oklepajo v svoje mogočno varstvo.

Pri Piskerniku sva dobili g. Kocbeka, ki je sporočil novico o najdbi dne 22. VII. ponesrečenega Pavla Šumana, po 25 dneh pod Latvico na Mrzli gori, in o prenosu trupla v Solčavo, kjer bo izročeno zemlji v nemoten počitek.

17. avgusta je jutro že davno vstalo v dolini, vse je bilo v živahnem vrvenju, avtomobili so prihajali k Piskerniku in izletniki so šetali po gozdčku, ko sva se poslovili od vljudnega oskrbnika Forta in krenili proti sklepu doline proti jasnim, strmim orjakom. Slap Savinje (prej udomačeno ime »slap Rinka«) nama je nudil svoje hladne vode, ki je po silnem padcu poživljena skakljala živahno med

skalami, dokler ni ponikla v pesku. Prav pri izviru, visoko nad slapom, sva natočili v steklenico Savinje, izvir one Savinje, ki spodaj v dolini razjarjena razdira bregove in se vali preko polja v dolino.

Na Okrešlju, 1400 m, je ljubezniva oskrbnica Marička poskrbela za ugodno pribežališče in bil je res prav prijeten dan za oddih. Bili sva edini slovenski planinki na Okrešlju; prišli sva za g. Kocbekom. Pozneje sta dospela še dva Nemca iz Münchna in druga nemška družba iz Nemške Avstrije. Neka rodbina iz Ljutomera je bila več dni na oddihu tu in šele popoldan so dospeli 3 slovenski dijaki. Večjidel sva ostali pred Frischaufovim Domom in sva objemali z mislimi ves planinski svet. Oskrbnica je odšla popoldne z otroki med cvetoče grme rododendrona; prinesli so polno naročje cvetja ter ga spravili v nahrbtnik. Z g. Kocbekom je ponesla oskrbnica to cvetje v Solčavc. da nasuje ž njim sveži planinski grob.

Odšli sva z Anico pred kočo po stezi proti Kamniškemu sedlu, sledili sva lesenim žlebičkom, po katerih je tekla voda. Ustavili sva se pri večji skali in uživali sva se v krasen planinski večer. Z glasnim vriskom sva pozdravili ponosne, kipeče stene in one so nama vrnilo pozdrav dvojno, trojno. Odbil se je s sten Brane v stene Mrzle gore in od teh je objel Tursko goro. Tako je brzel ta odzdrav preko vrhov.

Votlo je zabobnelo v steni Mrzle gore in slabotno je odjeknil votli udarec pod Brano. »Kamen?« Prevotel se mi je zdel ta ropot in vendar sem se zdrznila; kajti padanje kamenja me vedno nekako plaši.

Od Savinjskega sedla se je bližala vrsta ljudi. Mrak je ovijal nižje ležeče predmete, pastirske kočice so se prve pokrile z njim, v stene Planjave so se skrivale za nejasno kopreno večera. Hoteli sva počakati planince pred kočico, a v najino začudenje so krenili kakih 10 minut nad Okrešljem na zeleno, poraslo pobočje Mrzle gore do njenih sten. Kmalu so iz stene zadoneli močni klici, ki so privabili še druge iz prijaznega Doma. Oba Nemca sta hitela takoj na pomoč, meneč, da se je kdo zablezal ali da je v nevarnosti. Šele pastir, ki je prihitel od Savinjskega sedla, je sporočil, da se nahajajo v steni reševalci Šumanovega trupla, ki prosijo za kruh in pijačo, ker niso že ves dan ničesar zaužili. Celodnevni napor je precej izčrpal njih sile. Truplo samo pa so bili spustili čez steno Mrzle gore in ga bodo prinesli še nocoj na Okrešelj. Sedaj sva razumeli votli udarec...

Bili smo pri večerji, ko so dospeli ob pol 9. uri v kočico novi gosti, krepki ljudje in z njimi orožniški spremljevalec. Truplo so pustili pri pastirskih kočicah.

Noč je vladala zunaj. Odložili sva z Anico večerjo in odšli ven, nisva več mogli zdržati v kočici.

Na strehi nekdanjega čebeljnaka pri prvi pastirski koči je ležal nahrbtnik, a poleg njega njegov mrtvi lastnik, povit v rjuho in povezan na dolgem drogu. — Duh po lizolu in trohnobi je bil najboljši kažipot do negibnega gosta, ki je ležal sam na leseni strehi; zanj so bila vrata v Dom, kjer je bil preje domač, zaprta. Saj so se njega, pred mesecem lepega, ponosnega, živahnega mladeniča, ki je bil vsakemu prijazen in ljubezniv, bali ljudje, snivajoči pod to gostoljubno streho. Zanj, za žrtev planin, žrtev najvišjega ideala, ni več izbja, zanj je le sveža planinska narava, zvezde in nočno nebo, zanj je le skala, zemlja in — cvetlice.

Spomnili sva se pretekle nedelje v Kranjski Gori in besed dobrega turista, ki se je pritoževal nad omalovaževanjem prenosa planinske žrtve dr. Lubca. Njegove besede so nama še vedno donele v ušesih: »Dva plačana delavca sta peljala dve vreči in niti ene cvetke ni bilo, niti en človek ga ni spremil v dolino.«

V družbi že omenjenih dijakov sva odšli z lučkami k cvetočim šopkom in zelenim grmičkom. Begajoče lučke in sklanjajoče se postave so se premikale po Mrzlem Dolu med zelenjem in rododendronom pod zvezdnatim nebom, tam pod kočjo pa se je belilo svetlo zavito truplo, obsejano po svitu številnih zvezd.

Anica je spletna venec z vso skrbnostjo, kakor bi vpletala vanj vsako izmed tisočerih misli; pletla ga je s pobožnostjo mesto nesrečne matere. Plaho so se ogibali ostali pogleda skozi okno, celo najinih cvetlic so se ogibali, ki so bile namenjene planinski žrtvi; s tajno grozo so se odpravljali v svoje sobe. — Jih li tako plaši bližina zavesti smrti?

S še večjo ljubeznijo sva odnesli venec iz kočje. »A meni je, da bi ga poljubila na ono mrtvo čelo, poljubila nežno kakor mati snivajočega otroka. Saj je tudi on tako iskreno ljubil ono lepo, kar ljubim jaz, saj me veže z njim vez planinskega bratstva. Prvikrat ga vidim danes in čutim zanj ono posebno ljubezen do dragih mrtvih. »Položi venec ti, Darinka, saj na svojega brata ga nisi mogla, njega nisi videla niti v rjuhi.«

Umolknila je Anica. Bližali smo se žrtvi kakor svetišču. Med globokim molkom so osvetile svečke mrtvo, ovito glavo, venec je zdrknil na negibno, skrčeno roko.

V naših očeh so blestele solze. Po 26. dneh je gorela prva mrtvaška sveča ob njegovem truplu.

Ločili sva se od dobrih dijakov in pastirčeka, ki se je pridružil; kajti v koči je že zavladala »policijska ura«.

Že ob 5. uri zjutraj sva bili drugo jutro pred Domom, da prisostvujeva sprevodu v dolino...

V dnevni svetlobi sva videli natančno, kar sva videli včeraj le v obrisih. Velik je ležal pred nama, cel orjak, okrog 1.95 m višine. — Družba iz Nemške Avstrije je odšla na Savinjsko sedlo, s par cvetkami so mu izročili poslednji pozdrav. Drugi pa so se skrivali za okni in v sobah. Prevezali so truplo na daljši drog, ga na novo polili z lizolom, dvignila sta dva nosača drog, tretji je naprtal njegov nahrbtnik, četrti pa je obesil na njegov cepin venec cvetočega rododendrona. Razvrstil se je sprevod. Za vencem je sledilo truplo, a njemu ostali štirje z vrvmi in nahrbtnikom. V vrsti so odkorakali izpred Doma — planinski mrtvaški sprevod... Najina duša ga je spremljala v dolino...

»Snivaj pokojno, idealni mladenič!«

Ostal nama je Okrešelj prazen po pravkar doživelem vtisu. — Odšli sva.

Na poti na Kamniško sedlo sva gledali v Logarsko dolino in oči so spremljale sprevod po beli, ravni cesti...

SEVEROZAHODNA STENA PRISOJNIKA

Mira Marko.

25. julija t. l. sva s tovarišem Tonetom Guerra priromala ob 3. uri zjutraj iz Planice k Erjavčevi koči, kjer smo imeli sestanek z dr. Tominškom ml.

Spali smo do 8. ure; okrog 10. ure smo vstopili v Prisojnikovo steno. Po znani smeri nimo slapa ter po snegu pod Hudim Turncem smo prišli pod Turn; nanj smo plezali po udobnem žlebu. Na vrhu smo počivali in lenuharili, ne meneč se za črne oblake, ki so se zbirali okrog vrhov.

S Turna smo krenili, mesto levo po snegu nad Hudi Turn, na desno po prodnati polici do stene, tu zavili levo po široki polici do ovinka, za katerim se vzdiguje strm žleb.

Po njem smo priplezali do male škrbine pod strmim snežiščem, ki se končuje pod velikim kaminom. Obuli smo okovanke. Doktor je marljivo sekal stopinje, tako da smo kmalu stali ob počki med snegom in steno, po kateri smo se gvozdili do pod kamin. Kamin pa se je izkazal kot širok in gladek, zato smo misel nanj opustili. Gvozdili smo se nazaj do police na levi pod kaminom, ki smo jo prečkali kakih 10 m, nato pa krenili v steno, ki je tu dobro razčlenjena, tako da je pleza ugodna.

Plezajoč navpično proti grebenu, smo prišli do ponora, kjer sva se z doktorjem navezala na vrv, ker je on nosil nahrbtnik in tri cepine. Guerra je odšel naprej, da pregleda nadaljnjo smer.

Od ponora smo plezali levo po dobri, a eksponirani steni do velike prodnate police, ki smo jo prečkali na desno kakih 6 m, ter

plezali potem po nekem žlebu do pod veliki kamin. Kamin leži v vogalu dveh sten, ki se vzdigujeta navpično in nerazčlenjeno ob obeh straneh kamina. Edina pot se nam je zdel kamin, ki sicer ni izgledal zelo vabljivo.

Guerra se je navezal na 40 m vrv in vstopil v kamin. Splezal je dobra dva metra, a dalje ni mogel, ker je kamin za gvozdjenje preozek in ima ven obrnjene strani, tako da je noga zdrsnila, kamorkoli si jo uprl. Prijemi so bili navzdol obrnjeni tako, da se ni dalo plezati kakor v odprti steni.

S težavo se je vrnil Guerra iz kamina. Poizkusila sem še jaz, upajoč, da bom imela več sreče, ker sem drobnejša in mi bo morda gvozdjenje mogoče. Splezala sem nekoliko višje od tovariša, a dalje nisem mogla. Morala sem se vrniti pod kamin. Tu sem opazila ozko lašto in dobre oprijeme, ki so vodili desno v steno. Ker sem bila ravno navezana, sem rekla tovarišema, da bom poizkusila priti po steni nad kamin.

Preplezala sem po kakih 4 metrih do trebušastega pomola. Z desno roko sem otipala na drugi strani pomola dober oprijem in sem se z lahkoto potegnila preko njega, ker so tudi plezalke našle nekoliko opore. Stena nad menoj je bila gladka in navpična, tako da sem bila primorana prečkati še dalje na desno. Trebušasti pomol mi je bil zaprl vsak umik nazaj k tovarišema in mi ni preostalo drugega, nego napeti vse sile, da steno preplezam nad kamin, skozi katerega bi tovariša lahko varovala.

Prečkala sem še nekaj metrov na desno, do ozke poči, v kateri sem se lahko gvozdila s prsti. S pomočjo poči in s trenjem obleke sem se počasi petegovala kvišku. Nad počjo sem našla za prst debelo luknjo, v kateri je našla leva noga toliko opore, da sem se lahko malo odpočila. Bila sem že precej visoko. Tovarišema, ki sta popraševala, kako gre, sem javila, da bom kmalu nad kaminom; o svojem eksponiranem položaju sem molčala, da bi jih po nepotrebnem ne vznemirjala.

Vrvi sem imela še kakih 15 m na razpolago. Pleza je postajala lažja, ker je stena tu že toliko nagnjena, da si lahko s trenjem veliko pomagaš in z njim nadomestiš izžerpane sile.

Še par potegljajev in stala sem na ozki polici nad kaminom; polica pa mi vsled proda ni nudila sigurnega zavarovanja tovarišev. Ker je bilo še par metrov vrvi, sem plezala po udobnem terenu do stene nad veliko prodnato polico, ki mi je nudila z močno lusko izvrstno osiguranje. Naredila sem veliko zanjko in jo položila okrog luske, nato pa javila tovarišema, da lahko sledita.

Težko smo se razumeli, ker je tulil veter okrog oglov; le toliko sem uganila, da bode plezal eden izmed tovarišev skozi kamin. Napeto sem poslušala, a kljub temu sem povelja: »Nategni« ali »Spusti« bolj uganila kakor razumela. Nepričakovano me zadene močan sunek. Le pol koraka sem naredila, toliko, kolikor je odpuščala zanjka okrog luske. Vrv se mi je zarezala v dlan, da sem mislila, da mi je kožo odrla. Ovila sem jo okrog roke in poslušala. Slišala sem kratko, ostro besedo in sem vedela, da pomeni: »Izpusti!« Počasi sem spuščala meter za metrom, dokler nisem čutila, da je vrv lahka, nakar sem vedela, da je tovariš zopet pod kaminom. Premišljevala sem, kateri izmed tovarišev je bil obvisel, pa sem po teži sodila, da je Guerra.

Veter je bil nekoliko popustil, pa sem razumela, da pojde tovariš desno po steni kakor jaz. Zopet je bilo vse mirno; le vrv se je počasi premikala k meni. Kmalu sem slišala razločno doktorjev glas in njegova povelja. Rekel mi je, da se je vrv nekje zajela. Splezal je do dobrih oprijemov, nakar sem splezala do police nad kaminom in razrešila vrv. Zopet navezana na svojem prostoru, sem čakala tovariša, ki je kmalu nato stal na polici nad kaminom.

Povedal mi je, da je bil poskusil plezati skozi kamin, a ker je imel nahrbtnik, ki ga je oviral, je zdrsnil — a k sreči obvisel na vrvi. Brez nahrbtnika je plezal potem okrog po steni.

Nad kaminom se je doktor razvezal, ter zalučil s kamnom obteženo vrv Guerri, ki je navezal nanjo nahrbtnik, potem pa cepine. Ko je bilo vse na varnem, je vrv romala v tretjič k Guerri, da se je na vrv navezal. Doktor je zavzel moje mesto, jaz pa sem stopila na polico nad kaminom in dirigirala vrv.

Takoj nad pomolom je poskusil Guerra plezati kvišku — a ni bilo mogoče: moral je okrog kakor midva.

Ko smo si potem na polici obuvali okovanke, smo se spomnili, da mora kmalu biti večer. Ura je kazala osmo. Hitro smo spravili vrv in odhiteli po lahkem terenu na greben, kjer nas je zajela gosta megla in vihar. Sključeni smo hiteli proti »Oknu«. Videlo se je le par korakov, markacij v temi nismo razločevali; vedeli smo le, da se nahajamo nekje nad Oknom. Iskali smo prehoda in markacij pozno v noč; a ker je bila nevarnost, da zdrči kdo skozi Okno, smo sklenili, da bivakiramo. Doktor je sicer predlagal, da bi odšli po grebenu nazaj na vrh in potem po slovenski poti dol; a zmagala je večina, to je Guerra in jaz. Poiskali smo si, kolikor mogoče, varno zavetje pred dežjem in vetrom in prezebavali do jutra.

Z dnevom smo videli na vsaki drugi skali markacije, ki so nas hitro privedle na Vršič in v Erjavčevo koč.

VTISI S TURE KRVAVEC-GREBEN GRINTAVEC

Dr. Fran Ogrin.

Kakor lani. Še slabše: dež, dež, celo sneg. Skoraj pozabljamo, kakšno je solnce. Le kdor ima — se mi zdi — srečo v igri in lju-bezni, ta je ujel kak lep dan. Meni se je to enkrat posrečilo; ne vem pa, iz kakih razlogov mi je nebo naklonilo to milost.

Pa smo jo mahnili z doma, ne meneč se za grozeče oblake v dalji, in smo krepko stopali proti Tunjicam. Po trdi hoji te vodi pot po mehkih senožetih in stezicah. Oziraš se na dvostolpno tunjiško cerkev tam na prijaznem hribčku proti jugu, na delavne ljudi po polju in travnikih; kmalu si na koncu idilične dolinice — Lanišče. Še sto in sto korakov v breg, in v Sidražu si, v — Kranjskem okraju. Tako bereš na hišni deski in se čudiš. Tu blizu Kamnik, tam daleč Kranj in vendar so potegnili Sidraž h Kranjskemu okraju. V prid prebivalstva bi bilo, da se izvrši že svoj čas zahtevana poprava meje med Kamniškim in Kranjskim okrajem.

Po senčnih gozdih hodimo, po senožetih se gibljemo ter pogledujemo na gorske domove, posejane ob gozdnih robih in po tratih — Sidraž, Šenturška gora (673), Sv. Lenart (616?) — in uživamo... Že smo pod Sv. Ambrožem (1084). Prvi večji počitek. Tam nad nami čepi cerkvica z malim stolpom in s kmečko hišico; tu spodaj pa se razprostira tja do Karavank, Triglava, Blegaša, Sv. Katarine in Krima lepa Gorenjska. Njeno daljo pa bolj slutimo nego vidimo. Gorá obrisi, gozdičev motne slike in zlata žitna polja v ravnini se svetlikajo skozi megleni pajčolan; čistega razgleda pa ni.

Naprej, po strmi poti skozi temni gozd! Ko stopimo na plan, muketa in zvončklja pred nami živina, ki se pasoč vrača v staje malih pastirskih koč. Na Križki planini smo. Tam na pobočju strmi v svet Dom na Krvavcu (1700), deloma že zagrnjen v večerni polumrak. Ljubko brne zvonovi iz doline, vmes pojejo in ukajo pastirji. Na daljnem nebu se bliska, v dolini na jugu migota medla svetloba nad Ljubljano in višje gori nad Domžalami in Jaršami. Naslajajoč se ob tej večerni poeziji, dokončavamo zadnji del poti... Na cilju! Ob vratih nas sprejme oskrbnica; gostje, kar jih je, žgo, četudi ne odgo-varja več koledarju, kres na obronku v čast sv. Cirilu in Metodu; v temi se vračajo v koč.

Zjutraj si ogledamo ponosno stavbo, pohvalimo notranjščino (gorske slike, peč v starinskem slogu) in se razgledujemo tja do Grintavca in Kočne, v Kokrsko dolino, v gore in grebene severno in zapadno od nje, segajoče tja do Košute. Vse to je jasno. Sicer pa pokrivajo ob 7. uri proti daljnemu zapadu in jugu megle hrib in dol; le malo je razločiti skozi njih kopreno. —

Ker smo namenjeni na Greben in Grintavec — kdo bo hodil na pritlikavea Krvavec (1853)? — smo se mu ognili. Morali pa smo črez Veliki Zvoh (1973) in sledeče skalnate grebene. Bil sem prvi-krat na tem potu. Krasen, solnčen dan, le daljne doline še niso prav čiste, v bližini pa vse kakor na dlani. Bilo smo še malo trenirani in odločiti se nam je bilo, ali gremo preko Grebena in Kalcev, ali pa uberemo spodnjo, položnejšo, a daljšo pot. Pa smo si izbrali — žena in fant sta bila za »nevarnost« — prvo. Nekajkrat smo za hip izgubili markacijo (mestoma naj bi bila boljša!), pa smo vendar dobre volje prispeli na Greben (2224).

Vzradoščeni smo motrili planinski svet. V neposredni bližini zreta vate: razorana (Kokrska) Kočna (2538) in Grintavec (2556) z dolgo, gladko plešo; dalje tam je lepo oblikovana Skuta (2532) in drugi vrhovi Kamniških planin, kipeči v sivih skalah in beleč se po jarugah v svežem in starem snegu. Naprej proti severo-vzhodu se pokazujejo v manj vidnih obrisih Velika planina, Menina planina; proti zapadu pa Zaplata (1812), Storžič in severno od njih razne gore in grebeni daleč tja: v pohlevni nižini za nami sanjajo večerni sen Mokrica (1949), Veliki Zvoh, Krvavec s planinskim Domom pod robom; za vsem tem širnim obzorjem pa so razpeti nemili zastori sopare, megle in oblakov tja do neba. Bila je to kljub megleni dalji lepa, divna slika, a morali smo se ločiti, ker smo hoteli še isti dan pobožati Grintavec po njegovi plešasti glavi.

In je šlo dalje po skalah in stenah. Presedala nam je pot v breg Kalcev ob vročem solncu; tem rajši pa smo lezli navzdol po razdrapani in strmi stezi na prvi cilj — Kokrsko sedlo s Cojzovo kočjo (1791). Pri tem smo spoznali na svoje oči, da je ta pot ob snegu in ledu zares nevarna in da je bila nesreča ob Binkoštih skoro neizbežna. Dasi smo prišli v kočjo precej trudni, smo se po primernem odmoru povzpeli še na Grintavec. Ob odhodu je sijalo svetlo solnce. Nenadoma pa so začele vstajati iz doline Bistrice sive megle in se valiti proti nam. Tolažili smo se, da se te pošasti umaknejo na vrh. Zaman! Ovce so meketale, obiraje redka zelišča, stiskale so se skupaj in mi smo se jezili, a demon oblakov je krepko vzdrževal svojo fronto. Naši zavezniki vetrovi so sicer podili njegove trume sem in tja, za hip so se nam, stoječim na vrhu, pokazovali grebeni in gore proti Češki koči in Rinki. Toda zopet so izginjali v valovih megla in oblakov. Solnce, naš drugi zaveznik, je spričo končujočega se dnevnega obhoda pojemale in le še mično prosevalo skozi oblake na zahodu in jih zlatilo na nasprotni strani. Na vrhu samem — spotoma smo že obupavali, ali bi šli prav gor — pa smo bili mi zmagoviti. V jasnosti in svetlosti smo motrili opisano valovanje okrog nas in pod nami in občudovali veli-

častvo božje narave. Ko pa tudi pesmica, ki smo jo zapeli vrh Grintavca:

Pojte, pojte, drobne ptice,
preženite vse meglice,
da bo s'jalo solnčece
na moje drobno srčece —

ni izboljšala našega položaja, smo se vpisali v knjigo, popečatili svoje razglednice in se poslovili od našega očaka. — Po prekratku snu v koči smo se drugi dan zgodaj odpravili skozi večno lepo Bistrico nazaj med kamniške domove.

PRVI VZPON NA MATTERHORN

Po Whymperju priredil Pavel Kunaver.

Dokler bodo ljudje hodili na gore, se bodo spominjali Whymperja, enega izmed najznamenitejših hribolazcev na svetu. Kot prvi se je povzpел v zapadnih Alpah na številne gorske orjake, o katerih je ljudstvo menilo, da so nedostopni in da jih branijo celo nadzemske moči. Whymper, Anglež po rodu, je bil neutrudljiv, neustrašen in je s svojim brezprimernim pogumom privabil in navdušil domačine divjih gora, da so mu radi sledili na najnevarnejših pohodih kot tovariši, vodniki in nosači.

Izmed vseh gora se je Whymperju najbolj priljubil Matterhorn, najkrasnejša gora v Alpah. Do tedaj ga še nikdo ni premagal in domačini so imeli svet strah pred njim, češ, na tej silni gori gospodujejo zli duhovi. Junaški mož pa se ni ustrašil niti silovitih sten in ledenikov, niti pravljic. Začel ga je naskakovati od juga, z italijanske strani. Od tam so bili pred njim tudi že drugi poizkušali doseči ponosni vrh Matterhorna, a nikomur se ni posrečilo.

Whymper pa ni odjenjal. Za izhodišče mu je služila vasica Breil, kjer je dobil tudi pogumne vodnike in nosače. Enkrat je poizkusil tudi sam, toda na neki strmini je tako nesrečno zdrsnil, da se je nevarno pobil. A tudi to ga ni ustrašilo. Glavne naskoke na Matterhorn je izvršil 29. in 30. avgusta 1861, 7. in 8. julija 1862, 9. in 10. ter 18., 19., 23., 24., 25. in 26. ter z mnogimi vodniki in nosači 27. in 28. julija 1862, 10. in 11. avgusta 1863, ter 21. junija 1865. Posrečil pa se mu je naskok od severa s švicarske strani v dnevih od 13. do 15. julija 1865. Na severno stran je odšel zato, ker je našel na jugu v vodnikih vedno več odpora. Posebno mu je nasprotoval vodnik Carrel, ki je hotel prvenstvo vzpona prihraniti zase, ne pa omogočiti ga tujcu.

Whymperjev vzpon na Matterhorn od Zermatta gor je izredno znamenit, a se je končal tako tragično kakor malokateri. V sledečih vrstah podajam prevod iz Whymperjeve knjige »Berg- und Gletscherfahrten«:

»13. julija smo odšli v krasnem jutru in pod nebom brez vsakega oblaka ob polšestih iz Zermatta. Bilo nas je osem, Croz, stari Peter (Taugwalder) s svojima sinovoma, lord F. Douglas, Hadow, Hudson in jaz. Da bi se premikali enakomerno, smo hodili po en turist in en domačin skupaj.

Jaz sem hodil z mlajšim Taugwalderjem, ki je krepko stopal in ki je bil ves srečen, da se je smel udeležiti podjetja in pokazati svoje moči. Tudi cevi z vinom sem nosil jaz; ves dan sem jih po vsakem pitju skrivoma dopolnil, da so bile pri naslednjem počitku bolj polne kakor preje. To se jim je zdelo dobro znamenje in malone čudež.

Prvega dne nismo hoteli priti zelo visoko in nismo hiteli. Ob en četrt na devet smo pobrali stvari, ki smo jih pustili v kapeli ob Schwarzsee in smo šli po grebenu, ki veže Hörnli z Matterhornom. Ob poldvanajstih smo dospeli do podnožja pravega vrha, zapustili smo greben in splezali po nekaterih ozkih policah na vzhodno stran. Sedaj smo se nahajali prav na gori in smo strmé opazili, da so kraji, ki so se nam zdeli od Riffel in celo od Furgenskega ledenika nepristopni, tako nedolžni, da smo lahko kar letali po njih.

Pred dvanajsto uro smo v višini 11.000 črevljev našli ugoden prostor za šator. Croz in mladi Peter sta šla više gori, da bi videla, kaj je tam, in da bi nam naslednje jutro prihranila čas. Šla sta preko vrhnjih delov snežišč, ki so se raztezala doli proti Furgenskemu ledeniku, in sta izginila za nekim oglom; toda kmalu nato smo ju ugledali visoko gori v urnem pohodu.

V tem smo mi na zavarovanem prostoru zgradili dobro podlago, na katero smo postavili svoj šator, in smo nestrpno pričakovali povratka obeh mož. Kamenje, ki sta ga sprožila iz ravnotežja, nam je povedalo, da morata biti visoko gori, in morali smo domnevati, da imata lahko pot.

Ob treh smo ju končno ugledali razburjeno prihajati. »Peter, kaj mislite, da bosta povedala?« »Gospodje, gotovo bosta rekla, da ni dobro.« Ko sta prišla bliže, smo slišali nekaj povsem drugega: »Vse je dobro, nikake težave ni, niti ene. Lahko bi dospela na vrh in se še danes vrnila.«

Kolikor časa je bilo svetlo, smo se solnčili, risali ali nabirali kamenje; ko pa je solnce zašlo, obetajoč nam dober naslednji dan, smo šli v šator in smo se pripravili za noč. Hudson je kuhal čaj, jaz

kavo, nato pa smo zlezli pod odeje. Taugwalderji, lord Francis Douglas in jaz smo ostali v šatoru, Hudson, Hadow in Croz pa so izvolili sveži zrak. Še dolgo je naš smeh odmeval v pečinah, kajti srečni smo bili v svojem taboru in nismo mislili na nevarnosti.

Naslednjega jutra smo se zbrali še pred dnevom pri šatoru in smo takoj, ko se je zadosti zdanilo, odrinili. Mladi Peter je šel sedaj naprej kot vodnik, njegov brat pa se je vrnil nazaj v Zermatt. Sledili smo potu, ki sta ga našla dan popreje in po nekaterih minutah smo zavili okoli skalnega pomola, ki nas je zakril šatoru. Sedaj smo pregledali vse veliko pobočje, ki se kakor mogočne stopnice dviguje 3000 črevljev visoko. Preko nekaterih krajev smo šli lahko, preko drugih težje, a niti enkrat nismo naleteli na kako resnejšo oviro; kajti če smo prišli do kake hude točke, smo jo vedno lahko na levi ali desni obšli. Na večjem delu pota nismo rabili vrvi in včasih je šel naprej Hudson, včasih jaz. Dvajset minut po šestih smo dospeli v višino 12.800 črevljev in smo pol ure počivali. Nato smo se skoro do desetih neprestano dvigali in v višini 14.000 črevljev napravili petdesetminutni odmor. Dvakrat smo se dvignili na severozahodni greben in smo mu nekoliko časa sledili, toda ne v našo korist, ker je bil povsod bolj razvaljen in strm kakor pobočje. Kljub temu smo ostali v njegovi bližini; kajti ako bi se oddaljili od njega, bi se morali bati, da bi nas zadelo padajoče kamenje.

Sedaj smo dospeli pod oni del, ki se kaže proti Riffelbergu in Zermattu navpičen ali previsen, in nismo mogli več ostati na vzhodni strani. Nekoliko časa smo se vzpenjali po snegu na grebenu, ki propada proti Zermattu, nato pa smo se soglasno obrnili proti desni ali severni strani. Preden smo napravili to, smo izpremenili vrstni red. Croz je šel naprej, jaz sem sledil, nato je šel Hudson; Hadow in stari Peter sta bila zadnja.

»Sedaj pa pride nekaj povsem drugega«, je rekel Croz, ko je prevzel vodstvo. Na nekaterih krajih je bilo težko stati in naprej so morali oni, ki niso tako lahko zdrsnili. Splošni naklon gore je znašal tudi manj kakor 40 stopinj, in presledki med skalnimi plastmi so bili izpolnjeni s snegom, da je kamenje le mestoma gledalo iz njega. Kamenje je tu in tam prevlekel led, ki se je napravil vsled tajanja snega. V malem smo imeli tukaj nekaj sličnega, kakor je najvišjih sedemsto metrov Pointe des Ecrins, le z bistveno razliko, da je znašala strmina onega vrha več kakor 50 stopinj, Matterhorn pa se še 40 stopinjam ni približal. Bil je to kraj, ki ga vsak dober hribolazec varno prehodi, in gospod Hudson ga je preplezal, kakor vso goro, ne da bi katerikrat najmanjšo pomoč potreboval. Jaz sem si pustil včasih podati Crozovo roko ali pa sem ga prosil, da je nategnil vrv, in sem

hotel nato Hudsonu na enak način pomagati; on pa je to odklonil kot nepotrebno. Gospod Hadow, ki takega dela ni bil vajen, je stalno potreboval pomoči, toda le, ker mu je manjkalo izkušnje, kar mu je delalo preglavice.

Ta edini težavni kraj ni bil posebno obsežen. Najprej smo šli okoli 400 črevljev naravnost proti vrhu in smo se vrnili nato na greben, ki drži proti Zermattu. Ko smo obšli neki nevarni ogel, smo se nahajali zopet na snegu. Sedaj je izginil zadnji dvom. Matterhorn je bil naš! Samo 200 črevljev smo morali še udobno iti po snegu.

V mislih se podajmo sedaj k onim sedmim Italijanom, ki so 11. julija odšli iz Breilla. Od njihovega odhoda so minili štirje dnevi in mučila nas je bojazen, da so morda pred nami dosegli vrh. Na vsem potu smo govorili in večkrat mislili, da vidimo ljudi na vrhu. Čim višje smo se vzpenjali, tem bolj smo bili razburjeni. Kako lahko bi bili še v zadnjem trenutku tepeni. Strmina je ponehavalala, končno smo se mogli razvezati in s Crozem sva pričela tekrovati. Ob tričetrt na tri je ležal svet pod našimi nogami in Matterhorn je bil premagan. Hura! Niti ene stopinje naših italijanskih tekmecev nismo videli.

Še vedno pa nismo bili sigurni, ali nismo bili vendar premagani. Vrh Matterhorna sestoji iz okoli 350 črevljev dolgega neravnega grebena, in Italijani so bili morda na nasprotnem koncu. Hitel sem tja in gledal na desno in levo preko snega: nihče ga ni pohodil. »Kje so ostali ljudje?« Pol v dvomu, pol v pričakovanju sem se nagnil preko pečine. Takoj sem jih opazil, toda le kot pike in silno daleč doli. Moje roke — in klobuk — so zletele kvišku. »Croz, pridite sem!« »Kje so?« »Tam, ali jih ne vidite tam doli?« »Ah, ti so pa še prav daleč doli.« »Croz, ti ljudje nas morajo slišati.« Kričala sva, da sva bila hripava. Italijani so naju menda ugledali, vendar ni bilo gotovo. »Croz, oni nas morajo in naj nas slišijo.« Zvalil sem skalo navzdol in v imenu prijateljstva rotil tovariše, naj napravijo ravno tako. Zasadili smo svoje palice v razpoke in kmalu je grmel plaz kamenja preko skalovja navzdol. Sedaj smo bili sigurni svojega uspeha. Italijani so se obrnili in zbežali. Rad bi videl, da bi vodnik (Carrel) one družbe stal poleg nas; kajti naše zmagoslavno kričanje mu je naznanilo, da je zgrešil svoj najvišji življenjski cilj. Od vseh, ki so poizkušali polezti na Matterhorn, je on najbolj zaslužil, da bi prvi stopil na njegov vrh. On je bil prvi, ki je dvomil o njegovi nepremagljivosti, in edini, ki je veroval, da se bo posrečil vzpon: njegov življenjski cilj je bil, pridobiti čast zmage z italijanske strani svoji domači dolini. Nekaj časa je imel vso igro v svojih rokah in je mislil, da izvrstno igra, a zagrešil je napako in — izgubil je ... Od tedaj so se časi za Carrela izpremenili; njegovo gospostvo v Val Tournanche je omajano, novi možje so

nastopili in ne velja več za brezprimerne lovca; toda, dokler ostane tak mož kakor je danes, ga ne bo kmalu kdo prekosil.

Sedaj so dospeli tudi ostali in šli smo na severni del grebena nazaj. Croz je tedaj vzel drog od šatora in ga je zasadil v najglobokejši sneg. »Drog za zastavo je tu, toda »Kje je prapor?« smo rekli. »Tu je«, je rekel, slekel svoj plašč in ga navezal na palico. Bila je revna zastava in noben veter ni vihral z njo, toda vendar so jo videli daleč okoli. Videli so jo v Zermattu, na Riffelu in v Val Tournanche. V Breilu so kričali ljudje: »Zmagali smo!«, klicali so Carrelu »bravo« in Italiji »slava« in so nameravali prirediti veliko slavnost. Naslednjega jutra je bilo konec njihovega veselja; kajti Italijani so se vrnili žalostni in potrti. »Tu imamo«, so rekli ljudje; »stare pravljice so resnične: na Matterhornu se nahajajo zlobni duhovi. Sami smo jih videli, metali so kamenje na nas.«

(Konec prih.)

OBZOR in DRUŠTVENE VESTI

Kongres Asociacije Slovanskih Turističnih Društev

se je vršil dne 25., 26. in 27. septembra v Pragi, kjer je bi sedež za prvo poslovno leto. Zastopana so bila vsa včlanjena društva po svojih delegatih.

Kongresu je predsedoval dr. Guth-Jarkovský v prisotnosti teh-le delegatov: za Savez Planinarskih Društava: Josip Pasarić, Makso Hrovatin, Vasa Stajić; za Polskie Towarzystwo Tatrzańskie: dr. Walery, Goetel, Bronislaw Romaniczyn, dr. Miroslav Orłowicz, dr. E. Stofa; za Błgarsko Turističesko Družestvo: Ilja Antonov; za Klub Československých Turistů: dr. Guth-Jarkovský, J. Mühlmann, dr. Viktor Dvorský. Koč gostje so prisostvovali: dr. Holubek, dr. Vrat. Černý.

Sejo je otvoril dr. Guth-Jarkovský z nagovorom, v katerem je poudarjal potrebo A. T. S. za okrepitev slovanske vzajemnosti in kulturnih stikov, in označil dr. Vrat. Černega kot onega, ki je sprožil idejo ustanovitve A. T. S. Nato je prešel na dnevni red, ki se je določil prejšnji dan.

Zapisnik zadnje seje se je prečital in odobril.

Predsednik Polskega Tow. Tatr. je poslal zborovanju pozdravno brzojavko, na katero se je odgovorilo z zahvalo, želeč mu obenem zdravja.

Dr. Dvorský je podal naslednje tajniško poročilo, katero se je odobrilo:

V dneh 12. do 14. septembra 1925 sešli so se v Visokih Tatrah zastopniki teh-le društev: B. T. D., P. T. T., S. P. D. in K. Č. S. T., nadalje kot gostje zastopniki K. Č. S. T. na Dunaju.

Na sejah na Kamžiku in v Zakopanih je bilo sklenjeno, da se osnuje Asociacija Turističnih Društev, bila so dogovorjena pravila in določeno postopanje.

S pripravljalnimi deli se je poveril Klub Československých Turistů v Pragi.

Vsa štiri ustanovna društva so v teku petih mesecev ratificirala tatranske dogovore in imenovala svoje zastopnike v Odbor za dobo 4 let.

Odbor Asociacije tvorijo torej ti-le delegati:

B. T. D. — Ilja Antonov, Ivan Rajev, Georgi Kozarov.

B. T. T. — Jan W. Czerwinski, Walery Goetel, B. Romaniszyn.

S. P. D. — dr. Fran Tominšek, Makso Hrovatin, Janko Ravnik.

Kot prezidij je fungirala v smislu pravil in dogovorjenega programa Češko-slovaška delegacija in je bil na predlog P. T. T. izvoljen za predsednika Asociacije predsednik K. Č. S. T. dr. Jiří St. Guth-Jarkovský, za njegovega namestnika min. tajnik Mühlmann, za tajnika pa prof. V. Dvorský. Poslovna doba tega prezidija traja do konca 1. 1926.

Prezidij se je konstituiral dne 5. marca 1926.

Prva njegova skrb je bila, da uredi delovanje A. T. S. v administrativnem pravcu, zato je dal najprej natisniti pravila s francoskim prevodom in razposlal večje število prevodov vsem udeleženiim društvom.

V prosepah ustanovnih dogovorov pa je bilo treba, da se pojasnijo vzajemni odnošaji turističnih društev v Kralj. SHS. Prezidij je razpravljal o tem vprašanju i s S. P. D. i z delegatom Saveza Planinarskih Društava dr. Prebegom. Poročilo o dogovoru, ki so ga med seboj sklenila društva, združena v Savezu, in iz tega izviraajoče predloge poda zastopnik S. P. D. v nadaljnjem poteku zborovanja.

Dasi je bila doba od konstitucije prezidija do počitnic kratka, so se vendar začeli razvijati živahni stiki med centralo in posameznimi člani A. T. S. Občna zborna v Katovicah in B. T. D. v Samokovu sta pozdravila Asociacijo in ji izrekla svoje simpatije. Obe društvi sta ji poslali iniciativne predloge.

Ker pa se je pokazalo, da je pismena pot preokorna, da bi se razpravljalo o njih, jih je prezidij pridržal za današnjo sejo, kakor tudi svoje predloge, o katerih je že prej obvestil posamezne člane.

Skušnje prvega obdobja našega delovanja nam dajejo to-le direktivo: Glavna teža bo vedno ležala na vsakoletnih ali drugih sejah Odbora; tudi tajnikova delavnost se bo omejila na pismeno posredovanje začasne diskusije o posameznih predlogih in na izvedbo onega, kar bodo sklenile seje Odbora.

K t o č k i 3. predlaga S. P. D., naj stopi na njegovo mesto Savez Planinarskih Društava, želi g. Orłowicz pojasniti, kaj se je vzelo za princip: ali da so posamezne države zastopane po zvezah ali po klubih. Dr. Dvorský odgovori, da zastopa vedno ena organizacija državo in da zavisi od krajevnih razmer, je li to klub ali zveza. G. Hrovatin poroča o predlogu S. P. D., omenja stališče pred ustanovitvijo Saveza Planinarskih Društava in po ustanovitvi in poda poročilo o današnjem stanju Saveza P. D. G. Pasarić pojasni, kako je nastalo S. P. D. in navaja, da je bil že 1. 1921 ustanovljen v Ljubljani Slovanski turistični odbor. Tedaj je bilo rečeno, da bo zastopal Čehoslovaško K. Č. S. T., Kralj. S. H. S. pa Savez Plan. Društava, ki naj bi se šele ustanovil.

Vsi udeleženci se strinjajo z načelom, da je vsaka država zastopana po eni organizaciji kot redni članici, da pa zavisi od krajevnih razmer, kakšna je konstrukcija te organizacije. Predlog Slov. Plan. Društva se odobri, sprejme se kot član Savez Planinskih Društava ter obenem vzame na znanje, da izstopita iz Odbora Asociacije delegata gg. dr. Fran Tomišek in Janko Ravnik, na njihju mesto pa stopita gg. Josip Pasarić in Vasa Stajić.

IV. a) Predsedstvo predlaga, naj se uvede enoten znak na legitimacijah. Prof. dr. Goetel se strinja, predlaga pa, naj bo obrazec kompliciran, da bi se izognili ponarejanju. G. Hrovatin predlaga, naj se seznam članov, ki si naroče znake, vedno pošlje predsedstvu. G. Orłowicz pripominja, da je potrebno, naj bi legitimacije društev, ki niso opremljene s tem znakom, ne uživale ugodnosti drugod, razen v mejah države, kjer ima društvo svoj sedež. Prof. dr. Goetel podarja, da je treba v tem smislu izpremeniti dosedanje dogovore. Odobren je bil predlog predsedstva z dodatki. Glasi se:

»Predsedstvo da napravi malo znamko z monogramom A. T. S. in letnico. Barva se vsako leto menja. Društva, zastopana v A. T. S., naznanijo najpozneje do 31. oktobra koliko znamk potrebujejo za svoje člane. Predsedstvo jih razpošlje najkasneje do 30. novembra proti povračilu predmetnih izdatkov. Posamezna društva pobere od svojih članov, ki si žele znamko, majhen znesek, ki bo eventualno služil za pokritje stroškov, spojenih s članstvom v A. T. S. Vsa društva naj skrbе za to, da bo legitimacijam, opremljenim s to znamko, v njihovih kočah priznana pravica do tistih ugodnosti, ki jih uživajo društveni člani.«

b) Predlog predsedstva, da bi se izdajal letopis A. T. S., ki naj bi obsegal pregled društev, združenih v A. T. S., njihovih odborov, seznam zavetišč, publikacij, poročila o delovanju A. T. S. in slično, je bil z veliko večino odobren. Ta letopis bo tiskan v tistem jeziku, kjer se nahaja tisto leto predsedstvo. Kratek izvleček tega letopisa se bo izdajal v francoskem jeziku. Gradivo se mora poslati predsedstvu do 31. decembra 1926 obenem z naznanilom, na koliko izvodov reflektira društvo. Predsedstvo napravi obračun, posamezna društva pa pošljejo potrebni delež.

c) Sklene se, naj si posamezna društva zagotove dopisnika, ki bi pravilno podajal poročila o delovanju A. S. T. v krogu svojih čitateljev.

d) Ta odstavek se je spojil s točko 5.

e) Klub češkoslovenských turistů u Vídní se je sprejel za izrednega člana, ki pa nima zastopstva v Odboru in pravice glasovanja, toda uživa popuste in ugodnosti kakor ostali člani. Sprejeto z aklamacijo.

5) Referat delegata P. T. T. o varstvu gozdov, cvetlic, živali in turisticke sploh v Visokih Tatrach je bil sprejet z navdušenjem. Soglasno je bila odobrena resolucija označenega delegata z dodatkom dr. Dvorskega, naj bi se ogroženi spomeniki izvzeli iz proste dispozicije posameznikov in pridobitnih društev in poverili javnim organizacijam.

Označena resolucija z dodatkom jugoslovskega delegata se bo poslala zakonodajnim zborom v posameznih državah po delegacijah udeležencev.

7. Major Romaniszyn je navedel načela alpinizma, ki so bila vzeta s pohvalo na znanje. Odobrena je bila zadevna resolucija, predlagana od P. T. T.

8. Dr. Orłowicz predlaga ustanovitev mednarodne alpinistične federacije. Ta predlog se soglasno odobri, realizacija pa se prepusti poljski delegaciji.

9. Predlog bolgarskega delegata g. Antonova z dodatkom dr. Gretla in g. Pasarića o doslednem izvajanju programa, organiziranja turističnih posetov, izposojevanju diapozitivov s tekstom, vzajemni zamenjavi filmov in razširjenju propagande potom radija je bil soglasno sprejet.

10. P. T. T. je bilo poverjeno s sestavo prezidija s sedežem v Krakovu.

11. Dr. Orłowicz predlaga: »Predsedstvo naj da iniciativo, da bi vlade slovanskih držav napravile potrebne korake za olajšanje turističnega gibanja med slovanskimi državami na temelju reciprocitete.« Vsak član Asociacije napravi pri svoji vladi potrebne korake.

Carinska revizija in revizija potnih listov naj se vrši na eni postaji, spoji vlakov preko meje naj se obnovi in naj bodo češči.

Dr. Goetel predlaga: Predsedstvo naj se iniciativno obrne na vlade gledé razširjenja železniških olajšav na podlagi reciprocitete za člane A. T. S.

Dr. Orłowicz predlaga, naj bi predsedstvo v Krakovu pripravilo predloge za propagando v tujini in jih predložilo bodočemu običnemu zboru. — Sprejeto.

Dr. Goetel predlaga: Glede na to, da je delo društev važno za turistično gibanje in gospodarsko povzdigo dežela, obrača se A. T. S. na vlade, da bi podpirale gradnjo koč, cest in strokovno literaturo. —

Sprejete so bile v zvezi s temi predlogi sledeče resolucije:

a) O podpori turističnih društev, združenih v A. T. S., od strani držav.

Odbor A. T. S. se obrača na bolgarsko, češkoslovaško, poljsko vlado in na vlado kralj. SHS s prošnjo, da bi čim najbolj podpirale društva, združena v A. T. S., pri njih gradbenem in publicističnem delovanju; kajti načela, ki jih imajo ta društva, jamčijo, da bo turistično gibanje tako propagirano in uvedeno v tak pravec, da bi se podprl razvoj gorskih pokrajin, pri tem pa zavarovala njihova priroda.

b) O vidiranju potnih listov.

A. T. S. se pridružuje prizadevanju po ublažitvi formalitet glede potnih listov in želi, da bi se ti predpisi, zlasti v kolikor se tičejo turističnega gibanja, uredili z ugodnimi konvencijami na temelju reciprocitete med slovanskimi državami.

c) O železniškem prehodu mej.

A. T. S. prosi zadevne korporacije, da bi se zavzele za izboljšanje železniškega prehoda na mejah. Tako naj se zlasti obnovi spoj vlakov med končnimi postajami v Karpatih, carinska revizija in revizija potnih listov naj se vršita na vlakcu med vožnjo ali pa vsaj na eni postaji. Vozni redi v obmejnih pokrajinah, ki so pomembni za turistiko, naj se prisposodobijo potrebam turistov!

č) O propagandi v inozemstvu.

Odbor A. T. S. nalaga predsedstvu, naj pripravi vse potrebno, da se izda skupna publikacija o slovanskih planinah v francoskem in angleškem jeziku.

d) O ideologiji alpinizma.

Uvaževaje dejstvo, da ima pronicanje gorske turistike v najširše kroge in prihajanje velikega števila oseb na planine, tudi neugodne posledice tako za duha alpinizma kakor za nedotaknjenost planin, se je zedinil odbor A. T. S. na tale načela:

1. Ideologija alpinizma in ideja prirode sta v medsebojni nerazdružljivi zvezi.

2. Popularizaciji alpinizma je treba dati odgovorjajoči pravec in to tako, da

a) bi bilo doraščajoče alpinistično pokolenje vzgojeno k spoštovanju prirode in v duhu kulturnega poslanstva gorske turistike,

b) da bi došlo do povratka k preprostemu in skromnemu načinu življenja na planinah in da bi se vse naprave uravnavale po faktičnih potrebah gorskega turista,

c) da bi se te naprave neprevidno ne razširjale z nasilnimi gradnjami gorskih potov, s prevelikim številom in preobširnostjo zavetišč.

Tudi pretirana reklama za gorska zavetišča mora biti izključena.

e) O zaščiti prirode in o narodnih parkih.

Dasi je zaščita gorske prirode eno najvažnejših turističnih vprašanj, ki posega v samo bistvo turistike, vendar je jasno, da se dajo težave, ki so zvezane s to zaščito, premostiti samo v večjih okrajih, ki stoje pod specialno upravo (v rezervah ali narodnih parkih).

Odbor Asociacije Slovanskih Turističnih Društev priporoča:

1. vsem združenim društvom, naj delujejo čim najbolj intenzivno na polju zaščite prirodnih spomenikov in naj v ta namen ustanavljajo event. tudi odbore, krožke ali komisije po zgledu odbora za zaščito prirode pri P. T. T.

2. Se obrača na bolgarsko, češkoslovaško, jugoslovansko in poljsko vlado s prošnjo, naj bi ta prizadevanja čim najbolj podpirale z zakoni in naredbami o zaščiti prirodnih spomenikov in z urejanjem rezervacij in narodnih parkov.

3. Pozdravlja s priznanjem projektirane narodne parke na češkoslovaških mejah, ki bi obsegali najlepše dele Karpatov in bi se upravljali na obeh stranah po istih načelih. Za najvažnejše smatra narodne parke v Visokih Tatrah, ker sta ta dva okraja najbolj ogrožena.

4. Želi, da bi se okraj, ki jih je treba ščititi, izvzeli iz svobodne dispozicije posameznikov in pridobitnih društev in se podvrgli nadzorstvu državnih komisij, sestavljenih iz zastopnikov turističnih in znanstvenih krogov.

5. Kar se tiče načel, kako ščititi prirodo, se pridružuje A. T. S. določbam protokola, ki so bile dogovorjene med zastopniki poljskih in češkoslovaških znanstvenih krogov v Krakovu v dneh 8. in 9. decembra 1925. —

G. Antonov, A. T. S., končno pozdravlja vse organizacije, ki delujejo za kulturno zблиžanje Slovanov in hoče ž njimi sodelovati.

G. Mühlmann: Odbor Asociacije smatra turistično smučarstvo za silno važno za razvoj turisticke in poziva posamezne zveze, zastopane v A. T. S., naj bi smučarstvo kar najbolj podpirale in širile med svojimi člani.

G. Hrovatin se zahvali predsedstvu v imenu gostov.

Predsednik dr. Guth-Jarkovský se zahvali za stvarne razprave vseh delegatov. Prednašani referati svedočijo o koristnosti naše Asociacije, ki ji zakliče ob skupnem odobravanju vseh udeležencev »Na zdar«.

Pravilnik za zimsko porabo koč in zavetišč Slovenskega Planinskega Društva.

I. Otvorjeni in oskrbovani so tudi pozimi: hotela Sv. Janez in Zlatorog, Valvazorjeva koča pod Stolom, Koča v Kamniški Bistrici, Koča na Veliki Planini in Dom na Krvavcu. — Pripominjamo, da je koča na Veliki Planini tako popravljena, da bodo smučarji in zimski športniki pač zadovoljni. Koča ima tudi dobrega novega oskrbnika, ki bo skrbel za dobro in točno postrežbo ter za snago in red v koči. — Kamniška podružnica SPD je v letošnjem poletju marljivo markirala pota v Kamniškem pogorju in jih izdatno popravila. Pot pod Pasjimi Pečinami je n. pr. zdaj pripravna za vsakega izletnika ob vsakem vremenu. Ostala naša planinska zavetišča so zatvorjena.

II. SPD dovoljuje porabo svojih neoskrbovanih planinskih postojank turistom in zimskim športnikom tudi izven poletne sezone. V ta namen je dalo društvo napraviti od vseh svojih planinskih zavetišč, ki prihajajo za turistiko in šport v poštev, po več ključev, in sicer za koče v Triglavskem pogorju po 3 ključe, za ostale koče pa po 2 ključa. Po en ključ od vsake koče bo spravljen v društveni pisarni SPD, po en ključ pa pri zaupniku, oziroma oskrbniku koče. Pri kočah, ki so dostopne iz raznih izhodišč, kakor n. pr. Triglavske koče, bo spravljen po en ključ tudi pri zaupniku v drugem izhodišču. (Tako bo spravljen po en ključ Triglavskih koč v Bohinju, po en ključ pa v Mojstrani.) — Zimski turisti in športniki smejo posečati koče pozimi le pod vodstvom odbornika Osrednjega Odbora ali avtoriziranega vodnika, ali v to posebej pooblaščenega zaupnika. Vsak zimski izlet se mora najmanj 3 dni pred odhodom prijaviti v društveni pisarni. Hranitelj ključev, t. j. pisarna Osrednjega Odbora kakor tudi zaupniki na deželi, morajo voditi točno evidenco posetnikov koč pozimi. V ta namen morajo vpisati v posebno knjigo vse

izletnike imenoma, navesti dan odhoda in smer izleta. — Hranitelj ključev smejo izročiti ključe od koč vodjem izleta samo po pismenem dovoljenju društvenega predsednika ter proti plačilu za zimski poset posebej določenih pristojbin. — Vodja izleta mora tudi podpisati poseben reverz, v katerem jamči osebno za vso eventualno škodo, povzročeno od njegove družbe. Zavezati se mora dalje, da bode skrbel v koči za popolen red in snago ter da bo štedil s kurivom. — Takisto mora vodja izleta po izletu društvu sporočiti, v kakšnem stanju se je koča nahajala, navesti eventualne poškodbe vsled vloma, naznaniti zalogo drv i. dr. — Pristojbina za zimski poset koč znaša za člana SPD 20.— Din, za nečlana pa 40 Din za dan, za dijake po 10.— Din. To pristojbino mora za vso dobo izleta za vsakega posetnika pobrati hranitelj ključa od vodje izleta pred izročitvijo ključa. Takoj po končanem izletu mora vodja ključe vrniti, ker se sicer zaračunavajo pristojbine za vsakega člana kakor za normalno bivanje v kočah. Za plačilo pristojbin je društvu osebno odgovoren vodja izleta. — Pristojbina se mora plačati za vse dneve izleta, odšteje se samo dan izročitve in dan vrnitve ključa. V vsakem slučaju pa se mora plačati pristojbina najmanj za en dan. — V poštev prihajajo vse kočje v Triglavskem pogorju, Erjavčeva koča na Vršiču ter Spodnja koča na Golici.

Za poset neoskrbovanih planinskih koč dobé ljubljanski turisti ključje v društveni pisarni SPD, izvenljubljski pa v Mojstrani 51 pri gorskem vodniku Gregorju Lahu za vse Triglavске kočje, pri Luka Škantarju v Bohinjski Srednji vasi za vse Triglavске kočje, pri Ivanki Žvan v Boh. Srednji vasi (zraven pošte) za kočjo pri Triglavskih jezerih, pri lovcu Derniču na Planini za Goliški kočji, v Kamniški Bistrici za kočjo na Kamniškem sedlu. Cojzova kočja na Kokrskem sedlu ima primitivno zimsko sobo, istotako Frischaufov Dom na Okrešlju. Turisti se morajo točno ravnati po gornjem pravilniku za poset koč pozimi. — Aleksandrov dom pod Triglavom ostane čez zimo tudi za športnike zatvorjen.

Osrednji Odbor SPD.

Nové poti na Prisojnik (»Prisank«). Iz Kranjske Gore se nam poroča: »Tukajšnja podružnica SPD je v odborovi seji dne 2. maja 1926 soglasno sklenila, da napravi v tekočem letu novo pot po severozapadni steni na vrh Prisanka* (2547 m). Vsled skrajno slabih vremenskih razmer v začetku poletja smo že mislili, da letos načrta ne bomo mogli izvršiti; a vreme se je koncem julija zboljšalo, sneg po senčnih straneh Prisanka je skopnel in dne 20. julija se je z delom pričelo. Izpeljavo pota je prevzel Ivan Vertelj, rojen Trentar, po opciiji sedaj Kranjskogorčan, drzen, neustrašen sin svoje skalovite domačije. Pomagala sta mu Anton Kravanja (vlg. Kopiščar) in Anton Mlekuž (vlg. Tona pod Skalo), oba Trentarja iste kvalifikacije. Da smo prihranili na času, potu in denarju, je postavil pri Koči na Gozdu tukajšnji posestnik, izučeni kovač Pavel Mošic, poljsko kovačnico, žgal na licu mesta potrebno oglje in koval pod milim nebom kline, oprijemke in druge potrebščine iz jekla, ki ga je nabiral po terenu na Vršiču iz ostankov žičnih ovir iz svetovne vojne.

Pot je bila dne 27. avgusta dograjena in dne 29. avgusta se je vršila v skromni obliki otvoritev.

Že dan popreje so se zbirali planinci in planinke v Koči na Gozdu, ki so jo do zadnjega kotička napolnili. Drugi dan je odšla prva skupina okrog 3. ure proti vrhu, tej so sledile v presledkih druga za drugo, skupaj okrog 70 udeležnikov, med njimi 12 žensk. Vreme je bilo krasno in vsi so uživali najlepši razgled.

* Ker imena »Prisojnik« domačini sploh ne poznajo in ga tu nihče ne rabi, smo sklenili, da se povrnemo k prvotnemu imenu »Prisank«. — Poročevalec.

Popoldne ob 2. uri je otvoril načelnik podružnice g. Jos. Lavtižar novo pot z nagovorom na številne udeležence. Navedel je razloge, ki so napotili podružnico, da je zgradila novo pot na Prisank: 1. Po prevratu je bila potegnjena proti Italiji naša državna meja na tak način, da gre po grebenih vseh naših najlepših gora, zato mora vsak turist, ki gre n. pr. na Prisank, prekoračiti državno mejo, če hoče dospeti na vrh. Propust pa je po večini odvisen od dobre volje ital. financarjev. Če te puste čez mejo, prav; če ne, se moraš vrniti tik pred ciljem. Zdaj smo napravili pot, ki te vede po lastnem ozemlju na vrh Prisanka. — 2. Dostop na Prisank se je s tem skrajšal za eno do dve uri hoda. To pomeni mnogo, če hočeš kombinirati turo Razor—Križ—Aljažev Dom. — 3. Po vojski se je začela turistika neverjetno razširjati. Vse hodi v gore. Dobro nadelana pota in steze so postale mnogim preozke in strast plezanja po »severnih« stenah naših Alp se širi. Marsikateri planinec zavidno posluša pripovedovanje tovarišev, ki se ponašajo, kako so preplezali to in ono steno. Radi bi plezali po stenah, pa kako? Tudi na take je naš odbor mislil. Dostopno jim je napravil glasovito severozapadno steno Prisanka, po kateri so dosedaj mogli samo rutinirani plezalci. Napravil jim je dostopen oni del Prisanka, ki ga tako krasno opisuje dr. Kugy v svoji knjigi: »Aus dem Leben eines Bergsteigers«. Vsak prijatelj prirode, da le ni vrtoglav, bode občudoval ob novem potu navpične stene, temne prepade, slapove, grebene in sploh nad vse veličastni masiv našega Prisanka. — Svoj govor je končal g. Lavtižar s sledečim: »Ti pa, naš stari, mogočni Prisank! Ne zameri nam, da smo te motili v tvojem tisočletnem snu in da smo nabodli kline in potegnili žice v tvoje skalno telo, in ne huduj se na turiste, ki bodo sedaj hodili po tvojem severozapadnem hrbtu. Izkaži se jim prijaznega in ne dopusti, da bi se kdaj dogajale nesreče na tej novi poti, ampak dopusti, da vsak planinec in vsaka planinka uživa, po tebi hodeč, prekrasno naravo, občuduje tvojo mogočnost in mogočnost Stvarnikovo.«

Par krepkih besedi je spregovoril tudi g. Koritnik, načelnik Jeseniške podružnice.

Razvila se je nato prijetna zabava, pri kateri so vrlo sodelovali godba in pevec Gasilnega društva kranjskogorskega, vmes pa so doneli streli, kojih odmev je poveljeval skromno prireditev.

Ker je v prihodnjih dneh nastalo stalno lepo vreme in ker je imela podružnica še mnogo materijala pripravljenega, je odbor sklenil, da napravi še letos varijanto nove poti skozi Prisankovo Okno. Tudi ta pot je že dograjena; po interesantnosti še prekaša ono na vrh. — Da omogočimo krajši sestop in da se popolnoma ognemo ital. financarjem, je napravila podružnica še tretjo pot, ki se loči na vrhu Solne Glave od bivše »Konsul Vetter von der Lilie Weg« in pelje v kratkih serpentinah skozi Suho Pišnico naravnost h Koči na Gozdu. Po tej poti bode šel vsak ljubitelj prirode tudi navzgor, nato morda po takozvani »slovenski« poti od južne strani na vrh Prisanka, zlasti oni, ki jim je vsled vrtoglavosti pot po severozapadni steni otežkočena. Občudoval bode ob tej poti v prvem poletju nebroj veles (*Dryas octopedala*), pozneje cele kupe rododendrona, a v pozni jeseni velike skupine encijana (*Gentiana asclepiadea*).

Pripomnimo še, da sta našla šestošolca Edvard Lavtižar in Slávko Černe, ki sta markirala novo pot proti vrhu, v višini ca. 2000 m več okamenin, ki smo jih poslali v preiskavo deželnemu muzeju v Ljubljano. Ko dobimo poročilo, ga bomo v »Plan. Vestniku« priobčili, kakor tudi opis novega pota v tehničnem in geološkem oziru.

Podružnica je v zavesti, da je naredila z novimi napravami velik korak v turistovskem oziru (po novi poti je šlo do 20. septembra 437 oseb), in bo v tem smislu smotreno tudi nadaljevala svoje delo.

Darovi za kapelo v Vratih. (Dalje.) Župnik Aljaž je nabral: Dr. Arneje, Loka, 50 Din; kanonik Sušnik 100; Joža Krošl, Maribor, vstopnine 1000; Podružnica SPD Maribor 300 in zopet 300; Val. Marčič, župnik, Mavčiče, 20; Andrej Smolej, pos. in ipevec, Dovje, 20; Anton Jug, brat ponesrečenega dr. Juga, Solkan 100 lir t. j. 175 Din; Al. Sežun, nadučitelj, Mavčiče, 25; Gabrijela Žužek, Ljubljana 100; Ivan Kalizij, Škofja Loka, 100; Otmar Skale, veterinarski inspektor v Novem Mestu, 100; Posojilnica Kranjska Gora 500; Janez Rabič, Hotel »Triglav«, Mojstrana, 100; Anton Potočnik, mornariški podnarednik, Dovje, 50; Čeh Stibel, lovec, Praga-Mojstrana, 50; podružnica SPD Jesenice 200; župnik Janez Meršolj, Reteče, 50; prof. Ivan Dolenc, Ljubljana 50; srezki pogavlar dr. Vavpotič, Radovljica, 100; gđč. Kadilnikova, Ljubljana 100; Franc Zorc, Ljubljana, 140 Din. Sedanji izkaz znaša 3630 Din. Poprej sem nabral 3581 Din. Skupaj 7211 Din. Denar je naložen v hranilnici v Kranjski Gori. — Aljažev klub v Ljubljani je posebej nabral okoli 14.000 Din. — Kapelo v Vratih bomo delali prihodnje leto po krasnem, umetniškem načrtu inženirja in arhitekta g. Vurnika. Načrt je ideja Pantheona v obliki elipse s kupolo. Potrebujemo še dvakrat toliko denarja. Iskrena hvala dobrotnikom in prosim za nadaljnje darove! —

Jakob Aljaž.

Naše slike. — **Ponca iz Planice.** Letošnji letnik Plan. Vestnika pri- naša po večini zimske slike. Konec letne sezone, ki je pač zelo kratka, ne sme za pravega planinca pomeniti tudi konec pohajanja v naše planine. Nasprotno, zimska pokrajina je lepša, veličastnejša in očarljivejša. Tudi naši foto - amaterji so spoznali lepoto zimske narave, ki jo propagirajo s svojimi posnetki. Planica je glavno torišče zimskih izletnikov. Ni potrebno niti imeti smučí, da se ogleda ta kos naših Alp v snegu. Po izvoženi poti dospeš z lahkoto prav do konca Planice. Na obeh straneh doline se vrste visoki vrhovi, ki se združujejo v divji piramidi Jalovca.

R.

Vsebina: Darinka: Iz Koroške preko Štajerske na Kranjsko (str. 241). — Mira Marko: Severozahodna stena Prisojnika (str. 248). — Dr. Fran Ogrin: Vtisi s ture Krvavec-Greben-Grintavec (str. 251). — Whymper-Pavel Kunaver: Prvi vzpon na Matterhorn (str. 253). — **Obzor in društvene vesti:** Kongres Asociacije Slovanskih Turističnih Društev (str. 257). Pravilnik za zimsko uporabo koč in zavetišč SPD (str. 261). Nove poti na Prisojnik (str. 262). Darovi za kapelo v Vratih (str. 264). — **Naše slike:** (na prilgi): Ponca iz Planice.

»Planinski Vestnik« izhaja 12 krat na leto in stane v tuzemstvu za celo leto 40.— Din, za inozemstvo 60.— Din. — Naroča, plačuje, reklamira se pri Osrednjem Odboru S. P. D. v Ljubljani. Rokopisi, sploh spisi in poročila za natis se pošiljajo na naslov: Dr. Josip Tomiňsek, gimn. ravnatelj v Mariboru.

Za uredništvo odgovarja: Janko Mlakar, profesor v Ljubljani. — Izdajatelj: Slovensko Planinsko Društvo v Ljubljani; njegov predstavnik je dr. Fran Tomiňsek, odvetnik v Ljubljani. — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani. (Priloge slik tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani).

Ponca iz Planice

Fot. Janko Skerlep

Vabilo

naročnikom in sotrudnikom Planinskega Vestnika za leto 1927.

»Planinski Vestnik« je postal važen in potreben prosvetni činitelj planinstva in domačinstva. V okviru našega društva bo tudi v letu 1927 najprej širil med rojaki smisel za spoznavanje in neposredno telesno in duševno prilasčanje domače zemlje, koje krasote vršičijo v naših »planjnah« v najširšem pomenu te besede; a drugič bo to domovino z vso njeno osebnostjo predočeval i širšemu svetu, in tretjič i nas same uvajal v širši svet. Prvemu izmed teh smotrōv ustreza naš »Vestnik« uspešno že 26 let; v preteklem letu pa je napredoval tudi glede drugega in tretjega smotra: naš »Vestnik« se zdaj uvažuje tudi že v inozemstvu in kaže ondi sam uspehe naših podjetnih planincev.

Za leto 1927 smo z gradivom že zdaj dobro založeni; zastopani so med sotrudniki planinci najrazličnejših krogov in poklicev. So to vzorni delavci, ki ne iščejo — in ne dobijo — slave in zaslužka; a vse sodelavce druži planinska enakost — v planinah smo le planinci — pošten trud za napredek in dovezetnost za neskvvarjeno lepoto prirode in domovine. — Šli smo doslej preko imen; a tokrat moramo s hvaležnostjo omeniti, da bodo i v bodočem letu naš list podpirali štirje naši temeljni stebri: naš častiti starosta Jakob *Aljaž*, prvi planinski veščak Dr. H. *Tuma*, naš planinec-umetnik Dr. Jos. C. *Oblak* ter vedno mladostni Janko *Mlakar*; od njih imamo aktualne članke v rokah ali zasigurane. Ob njih pa se zbira bodra družina modrih bodrilcev, vztrajnih delavcev, navdušeno podjetnih pionirjev. Štejemo med njimi v složnem bratstvu tudi Hrvate in Srbe, a med prvovrstniki oživljajo planinsko delo i zastopnice ženstva, spretno v plezalkah in s peresom. Tako se naš krog širi, a obenem zaključuje v harmoniji.

Kakor vsako leto, pozivamo vse: »Pridite k nam, ki še niste naši! Naročajte se, pridobivajte naročnikov, in pišite, poročajte!«

»Planinski Vestnik« bo izhajal kakor doslej 12 krat na leto v istem obsegu in bo prinašal v vsaki številki izvirno umetniško prilogo — sliko iz naših gora.

Naročnina mu ostane neizpremenjena, to je: za tuzemstvo na leto 40.— Din, za inozemstvo 60.— Din. Naroča se pri Osrednjem Odboru SPD v Ljubljani, ki dopošlje položnico poštne hranilnice.

Uredništvo in Osrednji odbor SPD.